

**ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“**  
 вносять: в Австрії:  
 на цілий рік . . . . . 24 К  
 на пів року . . . . . 12 К  
 на чверть року . . . . . 6 К  
 на місяць . . . . . 2 К

**За границею:**  
 на цілий рік: зі щоденною ви-  
 силкою 7 доларів або 14 рублів;  
 з висилкою двічі в тиждень 6 до-  
 ларів або 12 рублів; з висилкою  
 що суботи 5 доларів або 10 руб.  
 Поодиноке число по 10 сотяків.

Телефон Редакції ч. 1484.  
 Конто почт. щадниці ч. 98.704.

# РУСЛАН

християнсько-суспільний дневник.

„Виреш ми очи і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,  
 бо рукою ми серце і віра руска“. — З Русланових польові М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім  
 неділь і руских свят о 5 год.  
 по полудни. — Редакція, адміні-  
 страція і експедиція „Руслана“  
 при ул. Хмельовського ч. 15, II  
 поверх. Експедиція місцева  
 в Агенції Соколовського ул. Я-  
 гайлонська ч. 3.

Рукописи звертає ся лише а  
 попередню засторогу.

Рекламації лише неопечатані  
 вільні від порта. — Оповідки  
 звичайні приймають ся по ціні  
 20 с. від стрічки, а в „Надісла-  
 нім“ 40 сот. Подяки і приватні  
 доносеня по 30 сот. від стрічки.

## На вістрію меча!

(Х) На Балкані висунули ся знов грізні хмари, а може сьогодні вже залискають лисками і загримлять громи. До всего того доводить дволична політика Росії, котра з одного боку велить своєму представникові в Лондоні нараджувати ся над спільним порозумінням і однодушним поступованем з иншими європейськими державами, а з другого вести кертячну роботу проти Австро-Угорщини і її балканської політики. Справа все ще обертає ся около призначеної для Альбанії твердині Сходри, в котрій тепер осадив ся чорногорський король Микита і глузує з усіх візвань європейських держав та не думає сего міста віддати Альбанцям. За прикладом Чорногори йде також Сербія, котра не відкинує своїх військ з зайнятих ними альбанських областей, а навіть посиляє Чорногорі укріпяти Сходру і забезпечити припасами живности на два-три місяці на случай можливої облоги австрійськими військами. Є се пряме визиванє Австро-Угорщини, котра не може зречи ся політичних і господарських інтересів на Балкані і тому рішучо домагала ся на льондонській конференції амбасадорів, щоби Європейські держави приневолити Чорногорю піддати ся давній ухвалі амбасадорів, що Сходра має припасти Альбанії, отже король Микита повинен звіттам уступити. Овлада Сходри з підмогою обдуманой хитро з Сербією і командантом твердині Ессад-пашою здачи сеї твердині за ціну королівської влади приреченої зрадливою Ессад-пашою, що більше запутала справу, бо тим способом, що Ессад-паша віддав Сходру Чорногорцям, а себе проголосив королем Альбанії, перетвердено зовсім льондонські ухвали амбасадорів.

Наслідком того Австро-Угорщина не може дальше спокійно приглядати ся сему во-

ловодженю єї і підкопуваню єї поваги і становища Чорногору, піддержуваню очевидно російськими політиками, і тому поставила справу на вістрію меча, домагаючи ся оружної інтервенції на случай дальшого опору Чорногори. Тимчасом Росія домагає ся ще дальших дипломатичних пересправ замість рішучих оружних кроків, на що Австро-Угорщина не могла згодити ся а через свою представника заявила, що на случай дальшої проволоки виступить самостійно проти Чорногори. Росія предклала через свого амбасадора такий же спосіб, щоби спільну оружну силу висадити на альбанським побережю і тим способом більше рішучо поперти флотну демонстрацію європейських держав. Однак і се домаганє Росії відклонила рішучо Австро-Угорщина, з чим згодили ся інші європейські держави.

А що кождий день проволоки спричиняє нашій монархії що раз більші труднощі і перепони, бо тимчасом Чорногорці з підмогою Сербії намагають ся укріпити великими гарматами обложеними завяту ними Сходру, щоби опирати ся при своїм, тимто у Відні відбули ся важні наради міністра заграничних справ і міністра війни, а також послушанє їх у цесаря і наслідника престолоа, а крім того порозумінє гр. Берхгольда з німецьким амбасадором і обміна депеш з Італією, щоби все приготовити на случай конечного оружного напору на Чорногорю. Мимо всего того Чорногора обстає при своїм опорі і се доведе до того, що австрійські війська будуть приневолєні вхиршити в обороні інтересів монархії. В хвилі, коли се пишємо, може вже почали гриміти гармати і почала ся нова доба балканської війни.

## Голод на Гуцульщині — а правительственні запомоги.

Повени і слоти, які завдали удар селянському населєню в Галичині, спонукали краєве тов. „Сільський Господар“ зайняти ся щиро нуждою українського населєня Галичини. В імени „Сільського Господаря“ вніс п. Олесницький сейчас просьбу о запомогу, яку правительство признало в формі грису і кукурудзи по зниженій ціні. Однак ратунковий сей крок не приніс як завжди помочи діткненим елементарними нещастями — противно, кинув між голодуючих кість незгоди. Мимо запевнєнь краєвого правительства, що ратункова акція буде переведена справедливо, — в запомог, тому що ними орудувало ц. к. староство в Косові, скористали як звичайно виключно старостинські прислужники. А вже в косівських повітї, де повени потоків і рік вробили необчислимих шкід — ц. к. староство в Косові допустило ся при акції ратункової нечуваних надужити. Щоби ратувати населєня від неминучого голоду в Гуцульщині — філія тов. „Сільського Господаря“ в Косові на поклик головної управи рішила перевести добре обдуману акцію за здобутем від краєвого і центрального правительства нових запомог для потребуючого населєня. В тій цілі філія „Сільського Господаря“ в Косові скликала на день 20. цвітня с. р. віче під голим небом, однак ц. к. староство, котре переслідєє навіть економічний рух — заборонило се віче. Томуть в „Народнім Домі“ в Косові відбула ся в той сам день довірочна нарада при участі більш як 300 людей. На тій нараді (котрій проводив Василь Фокшей) доказано фактами, що кукурудзи по зниженій ціні купили самі властители навіть 50 моргів ґрунту. Вдови і каліки та немічні, яким сиґи і морози на чверть-моргових ґрунтах знищи-

ли бараболі — ту одиноку поживу на Гуцульщині — не одержали кукурудзи по зниженій ціні, а війти, писарі і поліціянти ще відганяли ридаючих нуждарів, а описля в ночи, як се мало місце в Річці роздавали кукурудзу богачам. При тим з коштами перевозу ціна кукурудзи дійшла в богатых громадах до 14 К мимо того, що віддалені від тих місцевостей о кілька кілометрів заледви, як пр. Річка від Яворова, в котрім то посліднім продавано сотнар кукурудзи з перевозом лише по 10 К. В цілім майже повітї в супереч інструкції намісництва не завязувано по громадах ратункових комітетів, але розділу запомог доконали самовладно лише війти, асесори, писарі і громадські поліцаї. Лише подекуди мали вплив на роздачу запомоги священики. Учителів і репрезентантів кружків „Сільського Господаря“ староство потайки казало не допускати. Навіть філію „Сільського Господаря“ в Косові, зглядно єї репрезентанта ц. к. староство не допустило до участі в повітовім ратунковім комітеті.

(Конець буде).

## Війна з Чорногору?

Великдень не приніс нічого потїшаючого в політиці. Противно набігли темні хмари, а політичні круги числять ся в можливостию австрійско-чорногорської війни і то ще сего тижня. Чорногорський король Микита, забравши Сходру, навіть чути не хоче про те, що великодержави призначили се місто для будучої Альбанії. Почуває він за собою протекцію російського царату, хитрої і підлої російської політики, яка ще до недавня про людське око звивала Микиту до відступленя

## ✠ Михайло Коцюбинський.

Українсько-руський нарід поніс невимовно важку втрату, на ниві українського письменства саме на Великдень виросла свіжа могила одного з найвишайших письменників, Михайла Коцюбинського, котрий мало що не чверть віку засівав золотом-пшеницею українську письменську ниву. Коцюбинський уродив ся у Винниці, на російському Поділї, 1864. р. і виступив в 1890 році з першими оповіданнями в галицьких часописах „Дзвінок“ і „Правда“, в котрих відразу блиснув великий талант і невичайна краса слова. Спершу живописував він сучасне житє суспільне на Україні ладом Нечуя-Левицького, а відтак проживаючи в урядовій службі задля вигубленя фільоксері в Бесарабії, й на Криму подавав мистецкі образи, живописані рукою справдешнього артиста-аквареліста. Відчуваючи глибоко людське горе і бідованє, передавав він незвичайно вірно і живо не тільки душевні людські настрої і переживаня, але виявив також у своїх оповіданях справдешне мистецке розумінє природи, котрої припадні вельми описи стають підвалиною і рамою оповіданих ним подій, вчинків, радощів і терпінєв.

До тогож всі єго твори навівні незвичайно віжним чутєм естетичним і визначають ся такою прегарною і чистою мовою, такою незвичайною сердешністю і простотою, що здобули єму становище поруч найвишайших митців українського письменства.

Єго вельми чутлива вдача вплинула неперечно також на єго здоровлє, що вже в молодім віці почало псуватись. Глядів він пільги в своїм нервово-серцевім терпіню в Італії, на острові Капрі, проживав якийсь час і в наших Карпатах, щоби при сій нагоді пізнати також Гуцулів, їх житє і побит, запобігав ради і лікарів-спеціалістів, однак здоровлє єго щораз розстроювалось, ноки люта смерть не перетяла пасма єго многострадально-го житя 25. в. ст. цвітня в Чернигові.

Покійник визначав ся вельми милою і людяною та чутливою вдачею, цікавив ся нашими відносинами, а також на Україні брав живу участь в громадських справах. З ним зійшов у моголу справдешній новітній письменник, котрого твори стали окрасою не тільки нашого письменства, але й перейшли перекладами до європейських літератур. Вічна єму память і земля єму пером!

## Погасла зірка...\*)

„Ave mare, morituri te salutant.“

Останні слова Михайла Михайловича Коцюбинського, останні єго друквані слова, вимовлені до всіх. А скільки лишило ся їх в єго серці, скільки не доказав він їх, скільки забрав з собою на віки віків?

Хто почув їх тепер? Кому перекаже, кому заповідати свою щирю, святю любов.

„Ave mare, morituri te salutant.“

І конець.

Вже більше року був Михайло Михайлович засуджений до смерти; він розумів своє становище і все горнув ся до житя.

Чув подих смерти, лічив останні промінє сонця, а думкою ще жив нашим житєм, болів нашими болями, радів нашими радощами.

Відмежений страшною прирвою від здорових і живих, він слабом своїм серцем, знесилєною думкою все силкував єн допомогти рідній справі.

Любив. Як любив!

Мабуть натура відпустила на кожне серце свій ківш сліз, колиж серце приймає в себе всі муки, все горе людське — оно розриває ся в грудях.

Умер Михайло Михайлович...

Де знайдемо ми тепер таке золоте, таке чисте серце, найкращу зорю з Божих зор?

\*) Подаємо тут посмертну згадку за „Радю“.

І на порозі небути витав він ще живих і здорових, витав і сонце, і море, і світ...

„Ave mare, morituri te salutant.“

Коли живий жаль здушує серце, тяжко підводити підрахунки втраті.

Умерла людина, яка словом своїм будила мертві душі, яка словом викликала з очей пекучі слези, яка примушувала нас жити чужим житєм.

Хто перекаже нам тепер горе бідної Гафійки, горе Оришки і Марка; горе старої всім сьмішної панни, горе бідного молдувана, горе збаламучених новими часами селян? Хто розкриє перед нами велику „книгу житя“ й книгу житя кожного „від малих сіх“?

В нашій сумні часи, коли література відбила ся від свого шляху, коли поети перестали „палити глаголом серця людські“, а почали розмалювати їх низші почутя, — М. М. лишав ся чистим і непохитним, Богом натхнєним співцем правди й любови.

Як дзвін з високої дзвіниці скликав він всіх своїм словом до великого храму і нагадував людям про відвічє, велике, світлє.

І дзвін замовк; замовкнув на віки.

Не преполовив свого віку Михайло Михайлович, але того таланту, який дав єму Господар єго, не закопав він у землю, і коли передстане він перед Паном своїм, то скаже: „Я втерав плачущим очи, підтримував знебулих, боронив окривджених, одігрів задубілих в безпораднім житю.“

Не ми самі стоїмо тепер з нерозважєним горем над єго холодним смертним ложем, — стоять біля него і всі они, всі ті





